

Esmu iegādājies dronu. Vai man ir kas īpašs jāzina par tā izmantošanu? Vai dronu kaut kur ir nepieciešams reģistrēt? Vai varu to darbināt jebkurā brīvi izvēlētā vietā? Kas vēl man būtu jāzina, lai lietotu jauno pirkumu atbilstoši likumam?

Atbildi sniedz zvērināta advokāta palīgs Kristaps Loze, ZAB “Loze & Partneri”:

Paldies par jautājumu!

Ņemot vērā dronu augošo popularitāti, Jūsu uzdotais jautājums paliek arvien aktuālāks.

Jautājumu par droniem regulē Ministru kabineta 2016. gada 22. novembra noteikumi Nr. 737 "Kārtība, kādā veicami bezpilota gaisa kuģu un tādu cita veida lidaparātu lidojumi, kuri nav kvalificējami kā gaisa kuģi" (skat. <https://likumi.lv/ta/id/286823>). Šo noteikumu izpratnē ar vārdu “drons” jeb bezpilota gaisa kuģi saprot “*gaisa kuģi, kas ir izstrādāts tā, lai cilvēks, kurš lidojuma laikā rīkojas ar bezpilota gaisa kuģa lidojuma vadības ierīcēm [...], neatrastos gaisa kuģī, un kas tiek pilotēts no attālinātas bezpilota gaisa kuģa tālvadības vietas, un kas tiek izmantots atpūtai, sportam un ar bezpilota gaisa kuģi veicamiem speciāliem aviācijas darbiem.*”

Minētie MK noteikumi neparedz daudzus ierobežojumus un pienākumus personai, kura vēlas lietot dronu, tomēr tie lietošanas ierobežojumi un pienākumi, kuri pašreiz pastāv, ir salīdzinoši saprātīgi un pašsaprotami, no kuriem daži no būtiskākajiem tiks uzskaitīti zemāk:

- Drona lidojumus veic tā, lai neapdraudētu cilvēku dzīvību, veselību, privātumu vai mantu, lidojumu drošumu un drošību, nenodarītu kaitējumu videi, kā arī neapdraudētu valsts aizsardzības un drošības intereses.
- Pirms lietošanas dronu ir nepieciešams marķēt ar tā īpašnieka vai valdītāja vārdu un uzvārdu (juridiskajām personām – nosaukumu), deklarēto dzīvesvietas adresi (juridiskajām personām – juridisko adresi) un tālruņa numuru;
- Drona pilotam būtu nepieciešams nodrošināt, ka, kamēr tas izmanto dronu, tā rīcība būtu personas apliecinātais dokuments, jo uzraugošās un tiesībsargājošās institūcijas, kā arī Nacionālo bruņoto spēku un valsts drošības iestādes ir tiesīgas pieprasīt, lai drona pilots uzrāda personu apliecināšu dokumentu (kā arī citus dokumentus, ja to paredz MK noteikumi, piemēram, atļauju vai saskaņojumu). Papildus gadījumā, ja netiek ievēroti minēto MK noteikumu prasības, tad uzraugošās un tiesībsargājošās institūcijas, kā arī Nacionālo bruņoto spēku un valsts drošības iestādes ir tiesīgas pieprasīt pārtraukt lidojumu.
- Veicot lidojumus, dronam jāatrodas drošā attālumā no lidojumā neiesaistītām personām un īpašuma uz zemes, kā arī no citiem gaisa telpas lietotājiem. Ja drons traucē citiem gaisa telpas lietotājiem, drona pilots nekavējoties dod tiem ceļu.
- No 2018. gada 1. janvāra stāsies spēkā nosacījums, ka drona īpašniekam, kuram pieder drons, kura svars pārsniedz 1,5kg (piemēram, pēc ražotāja norādījumiem “Phantom 3 Standard” drons sver 1216g), ir jāapdrošina sava civiltiesiskā atbildība pret zaudējumiem;
- Drona lidojumus var veikt laika posmā starp saullēktu un saulrietu, t.i., dienas gaišajā laikā;
- Drona lidojumus nedrīkst veikt tuvāk par 50m no publiska pasākuma, gājiena vai piketa norises vietas. Lidojumi virs šāda veida pasākumiem ir rakstiski jāaskaņo ar personu, kura ir atbildīga par pasākuma organizēšanu, kura tālāk to saskaņos ar pašvaldību;
- Pastāv ierobežojumi lidojumiem virs ieslodzījumu vietām, infrastruktūras un militāriem objektiem, kā arī ar sabiedriskās kārtības un drošības, valsts robežas drošības un civilās aizsardzības nodrošināšanu saistītiem infrastruktūras objektiem (konkrētas vietas var apskatīt pielikumos pie iepriekšminētajiem MK noteikumiem);
- Drona lidojumus ir atļauts veikt ne tuvāk kā 5000m attālumā no lidlauka skrejceļa sliekšņa (atsevišķos gadījumos, ja ir saņemta attiecīga atļauja, tad lidojumus var veikt ne tuvāk kā 3000m);

- Gadījumā, ja drona lidojums tiek veikts kontrolējamā gaisa telpā, tad ir jāpieaicina novērotājs (persona, kura ir sasniegusi 18 gadu vecumu, kas sniedz atbalstu pilotam vizuālā kontakta nodrošināšanai ar bezpilota gaisa kuģi un droša lidojuma veikšanai);
- Persona, kura nav sasniegusi 18 gadu vecumu drīkst vadīt dronu tikai 18 gadu vecumu sasniegušas personas uzraudzībā, izņemot gadījumā, ja vadāmā drona svars nepārsniedz 0,5kg un tas nespēj sasniegt augstumu, kas pārsniedz 50m);
- Ir aizliegts vadīt dronu vai uzraudzīt drona lidojumu, gadījumā ja alkohola koncentrācija asinīs pārsniedz 0,2 promiles, kā arī atrodies narkotisko, psihotropo vai citu apreibinošu vielu ietekmē;
- Latvijas Republikā drona lidojumus var veikt augstumā, kas nepārsniedz 120m virs zemes (ar atsevišķiem izņēmumiem, piemēram, saņemot atļauju veikt lidojumus ap noteiktām lidostām, lidojuma augstums nedrīkst pārsniegt 50m). Lidojumus var veikt virs apdzīvotām vietām, ja drona svars nepārsniedz 1,5kg;
- Gadījumā, ja droni tiek izmantoti tikai atpūtai, sportam un ar bezpilota gaisa kuģi veicamiem speciāliem aviācijas darbiem, kā arī ja tiek ievēroti visi MK noteikumos minētie ierobežojumi, tad nav nepieciešams saņemt no Civilās aviācijas aģentūras bezpilota gaisa kuģa lidojumu atļauju. Citos gadījumos, t.sk. MK noteikumos neminētos, ir jāsaņem atļauja no Civilās aviācijas aģentūras, kā arī atļauja ir jāsaņem, ja ar dronu ir plānots lidot gaisa telpā, kurā saskaņā ar iepriekšminētajiem MK noteikumiem ir noteikti tās izmantošanas ierobežojumi (piemēram, lidlauka satiksmes zonas konkrētās vietās);
- Ja pilots ir zaudējis kontroli pār drona vadību un pastāv risks, ka tādējādi varētu tikt radīti draudi citu Latvijas Republikas gaisa telpas lietotāju lidojumu drošumam un drošībai (piemēram, drons pārsniedz pieļaujamo lidojuma augstumu, lidojums turpinās ārpus tiešās redzamības, drons ielido kontrolējamā gaisa telpā), pilots nekavējoties informē Latvijas gaisa satiksmi, sazinoties atbilstoši Latvijas gaisa satiksmes tīmekļvietnē www.lgs.lv norādītajam. Ja pastāv risks, ka drons var radīt draudus cilvēka dzīvībai, veselībai, mantai, kā arī nodarīt kaitējumu videi, pilots nekavējoties zvana uz vienoto ārkārtas palīdzības izsaukuma numuru 112.

Kā redzams, tad pašreiz nepastāv ļoti strikti ierobežojumi un nosacījumi dronu lietošanai, tomēr, ņemot vērā, dronu industrijas un popularitātes straujo augšanu, it īpaši, ņemot vērā, ka tie kļūst arvien pieejamāki plašākai sabiedrības daļai, tad ir sagaidāms, ka tuvāko gadu laikā to lietošana varētu kļūt arvien vairāk regulēta. Kamēr tas nav noticis, lietojiet dronus atbildīgi un saprātīgi, kā arī, protams, izbaudiet to sniegtās iespējas!